บทความวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*

STRATEGIC LEADERSHIP MODEL BASED ON THE FOUR PATHS OF FACTORS AFFECTING ADMINISTRATIVE OF SCHOOLS UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

พระครูประโชติสารนิวิฐ (ลมมนตรี)
Phrakhruprachotsaranivit (Lommontri)
สุเทพ เมยไธสง
Suthep Maythaisong
จิราภรณ์ ผันสว่าง
JirapornPhansawang
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Faculty of Education Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus, Thailand
E-mail: phrakhruprachotsa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1)ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้2)ตรวจสอบความสอดคล้องและกลมกลืนของโมเดลโครงสร้าง 3) สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และ 4) ประเมินรูปแบบประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2จำนวน411คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการใช้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการทดสอบสหสัมพันธ์แบบลำดับที่สำหรับความสอดคล้องกันในการตัดสินใจพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1)องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1.1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 1.2) การสร้าง

* Received 2 February 2023; Revised 23 February 2023; Accepted 26 February 2023

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ 1.3) บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้ครบทุกองค์ประกอบ 3) การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีผลเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 3.1) บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ 3.2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 3.3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทั้ง 3 ปัจจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 4) ผลการประเมินรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ และมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบ,ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, หลักอิทธิบาท 4, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1. study the components and indicators. 2. Examine the consistency and suitability of strategic leadership model. 3. create and assess the Model of strategic leadership model. And 4) assess the Model of strategic leadership model based on The Four Paths of Accomplishment factors affecting administrative of Schools under the KhonKaen Elementary Educational Service Area Office 2. This research is mixed-method research. The sample group was school administrators and teachers in educational institutions under the KhonKaen Elementary Educational Service Area Office 2, totaling 411 people, providing important information, experts and experts, totaling 15 people. The research instruments were questionnaires and an assessment form for the use of components and indicators, strategic leadership model based on The Four Paths of Accomplishment in administrative effectiveness. The statistics used to analyze the data are percentage, mean, standard deviation, confirmatory factor analysis, and Structural Equation Modeling. The results of research were found that: 1)the factors of Strategic Leadership: 1) Strategic Leadership 2) Creating a learning community 3) Learning atmosphere in schools and administrative effectiveness of school administrators The compositional analysis results are suitable to perform the compositional analysis at a very good level.2. The results of the coherence verification of the

strategic leadership structure model are consistent with the empirical data and are suitable for all components of strategic leadership measurement.3 . Formation of Strategic Leadership the results were ranked in order of importance: 1) Learning atmosphere 2) Strategic leadership 3) Learning community All 3 factors were consistent with empirical data4. The results of the evaluation of the model of administrative effectiveness of school administrators were at the highest level in all components. And it can be used to develop strategic leadership effectively.

Keywords: Model, Strategic Leadership, The Four Paths of Accomplishment, Administrative

บทนำ

"โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง" เป็นคำกล่าว ของ Peter Drucker (Peter Drucker, 1995) ซึ่งถือได้ว่าเป็นปรมาจารย์ด้านการบริหารท่านหนึ่งซึ่งมีความสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Information and Communication Technology:ICT) ที่ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งมีการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาต่อเนื่องในลักษณะทวีคูณ นอกจากนี้การพัฒนาเทคโนโลยียังทำให้เกิดเครื่องมือที่หลากหลายในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศหรือเนื้อหาในรูปแบบดิจิทัลทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงบันเทิงเป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลให้มีการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสภาพแวดล้อมและทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง การเตรียมบุคลากรและตัวองค์กรเองให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสภาพแวดล้อมขององค์กรและทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน ดังนั้น "ผู้บริหาร" หรือ "ผู้นำ ขององค์กร" ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีคุณลักษณะ สมรรถนะ หรือทักษะเฉพาะที่จะนำพาองค์กรให้สามารถแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น (ตวงพร รุ่งเรืองศรี, 2561) ซึ่งองค์ประกอบของผู้นำ ได้แก่ ฉลาดเรื่องคนการมองโลกในแง่ดี การเป็นมืออาชีพ ผู้นำก็จะมีทั้งผู้นำแบบเป็นทางการและผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ผู้นำแบบเผด็จการ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบเสรีนิยม โดยหลักการของผู้นำเหล่านี้จะมีการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่คนในองค์กร ผู้นำจะกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจน สร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผล ขั้นตอนการทำงาน และโครงสร้างองค์การทำงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์การที่ได้วางไว้ การมอบอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีวิสัยทัศน์

ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ของทีม และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถที่จะจูงใจ ชักนำ หรือชี้นำให้สมาชิกของกลุ่มรวมพลังเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของกลุ่มให้สำเร็จ (จิราภรณ์ ผันสว่าง, 2562)

การเตรียมการศึกษาจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน จัดหลักสูตรให้ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม พร้อมทั้งปรับปรุงตำราให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในความเป็นจริงต้องยอมรับว่ามีการเปลี่ยนหลักสูตรบ้างแล้ว แต่ไม่ได้เปลี่ยนตำราตามไปด้วย อีกทั้งยังมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ในขณะเดียวกันต้องปรับการอบรมครูให้ตรงกับความต้องการในการนำความรู้ไปใช้ตลอดจนให้วิทยฐานะแก่ครูสอนดีหรือครูที่สนใจเด็กเพื่อยกย่องชมเชย สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วยกัน ดังนั้นการที่ประเทศจะเป็นประเทศไทย 4.0 ได้ ทุกอย่างต้องผ่านการวางแผนเพื่อสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่ดี และต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมาก เพราะกว่าจะเห็นผลต้องใช้เวลานาน ทุกอย่างต้องใช้เวลาและต้องดำเนินงานหลายส่วนไปพร้อมๆ กันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนประเทศ ปัจจุบันทุกคนต้องกลับมาดูว่าสิ่งที่ผลิตกันอยู่เป็นนวัตกรรมหรือเป็นเพียงสิ่งประดิษฐ์เท่านั้น เพราะนวัตกรรมที่ถูกต้องจริงๆ ต้องสามารถขยายผลในเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนคุณลักษณะใหม่เพื่อให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา รัฐบาลหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาในประเทศและระดับการศึกษาของประชาชนจีนมาโดยตลอด หลังจากใช้ความพยายามมาเป็นเวลา 50 ปี ก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างมากในการศึกษา (Zou, X. & Merritt, M. R, 2022) นอกจากนั้นยังมีการศึกษาภาวะผู้นำในมหาวิทยาลัยในศตวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาภาวะผู้นำของบุคลากรทางการศึกษาก็มีประวัติยาวนานกว่า 40 ปี ปัจจุบันการพัฒนาความเป็นผู้นำกลายเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาระดับอุดมศึกษา และมหาวิทยาลัยหลายแห่งใช้การพัฒนาความเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้และความสามารถในการแข่งขันของนักศึกษา (Yu, Z. &Mhunpiew, N, 2022) การบริหารงานบุคคล 4.0 ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการสำรวจมุมมองของบุคลากรทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาในระดับภูมิภาคของประเทศไทย (Moonsarn, B et al, 2022)

อย่างไรก็ตามมีการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการก็มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ดังเช่น Sricharumedhiyan, C., &Qingamo , P. S. ที่สรุปว่าการปฏิบัติงานของข้าราชการโดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัตินั้นส่งเสริมให้ข้าราชเป็นบุคคลทรงคุณค่าประพฤติตนเป็นบุคลากรที่ดีสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดควรละเว้นได้เป็นอย่างดีและคุณธรรมจริยธรรมก็มีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานเช่นกัน (Sricharumedhiyan, C., &Qingamo, P. S, 2022) ซึ่ง พระสมุห์พงศธร ปภงฺกโร, พระครูจิรธรรมธัช และสมเดช นามเกตุ ที่สรุปว่า หลักอิทธิบาท 4

ในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จคือ สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1) ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุด ที่มนุษย์เรา ควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจ อันแรก ที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ 2) วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของ ความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง 3) จิตตะ หมายถึง ความไม่ทอดทิ้ง สิ่งนั้น ไปจากความรู้สึก ของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็น วัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่าสมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่ และ 4) วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องใน เหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่ (พระสมุห์พงศธร ปภงฺกโร และคณะ, 2564) และ พิเชฐ ศรีหล้า และคณะ ที่สรุปว่า รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรควรจะจัดในรูปแบบของการอบรมสัมมนาโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นตัวกำหนดหัวข้อในการอบรมสัมมนา โดยการจัดทำเป็นคู่มือ อนึ่งการนำคู่มือไปใช้นั้นควรกำหนดเป็นนโยบายการบริหารโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี หรือกำหนดเป็นเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานและให้มีการนำคู่มือไปใช้อย่างจริงจังต่อเนื่อง พร้อมทั้งติดตามวัดและประเมินผลการอบรมสัมมนาด้วย (พิเชฐ ศรีหล้า และคณะ, 2562)

ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาจึงควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งได้มีการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจำนวน 208 แห่ง โดยมีการจัดการบริหารการศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน รวมทั้งบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานในสถานศึกษามีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันขึ้นอยู่ที่บุคลากรในสถานศึกษานั้นจะเน้นเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ของตนมีหลักปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้งานได้รับผลสำเร็จ แต่ถ้านำเอาหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนแล้วจะเห็นได้ว่าจะต้องได้ประสบความสำเร็จแน่นอน โดยเฉพาะการนำเอาหลักอิทธิบาท 4 มาบริหารในสถานศึกษา คือ ฉันทะ รักงานหน้าที่การบริหาร วิริยะ มีความเพียรกับงานที่ทำอยู่ จิตตะ มีความตั้งใจฝักใฝ่ในการทำหน้าที่ของตน วิมังสา ความใคร่ครวญสอดส่องกับงานที่ตนทำอยู่ (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี(ว.วชิรเมธี), 2550)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้

โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 และประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้าง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และประเมินรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญรุ่งเรือง และผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 และประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้าง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4. เพื่อประเมินรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method Research Method) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษา มีขอบเขตการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านพื้นที่ได้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 2) ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ (1) ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยมีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ (2) ตัวแปรแฝง

คั่นกลางชุดที่หนึ่ง คือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ (3) ตัวแปรแฝงคั่นกลางชุดที่สอง คือ บรรยากาศการเรียนรู้ในสถานศึกษา (4) ตัวแปรตาม หรือตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ด้านระยะเวลาใช้เวลาศึกษาระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2565

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2จำนวนทั้งสิ้น 1,385 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 173 คน ครูผู้สอน 1,212 คน2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่กลุ่มครูผู้สอนตามขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ใช้กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลควรมีการแจกแจงแบบปกติ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 411 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)และการสุ่มอย่างง่าย(Simple random sampling) แบบเทียบสัดส่วน3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้4) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เกี่ยวกับตัวบ่งชี้เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้เพิ่มขึ้น 5) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของตัวแปรแฝงหรือตัวแปรอิสระ และตัวบ่งชี้จากนิยามศัพท์เฉพาะซึ่งเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.85-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.257-0.635 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.989

ระยะที่ 2 ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหาร ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ตรวจสอบความหมาะสมของข้อมูลที่นำมาจะมีความหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)

3. การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติ Bartlett's Testof Sphericity

ระยะที่ 3 สร้างรูปและประเมินแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธพลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2มีขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างรูปแบบและแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา 2) การประเมินรูปแบบ (Model) โดยการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลทางออนไลน์โดยใช้โปรแกรมGoogle form และเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 411 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้ คือ 1) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ตรวจสอบค่าน้ำหนักขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของตัวแบบประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา 3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis:CFA)เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง(Construct Validity) และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) มีความสอดคล้องกลมกลืนและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 และประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปรากฏผล ดังนี้ ***1)***องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 *ประกอบด้วย(*1)ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (2)การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (3)บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา *ประกอบด้วย*(3.1) การบริหารสถานศึกษา (3.2) การพัฒนาบุคลากร (3.3)การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน2)ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และค่า Bartlett’s Test of Sphericityมีค่ามากกว่า 0.50 (KMO>0.50) จากผลการวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.870 แสดงว่าเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันในขนาดที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ และเมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย Bartlett’s Test of Sphericity พบว่ามี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเมตริกสหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ ข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2กับข้อมูลเชิงประจักษ์

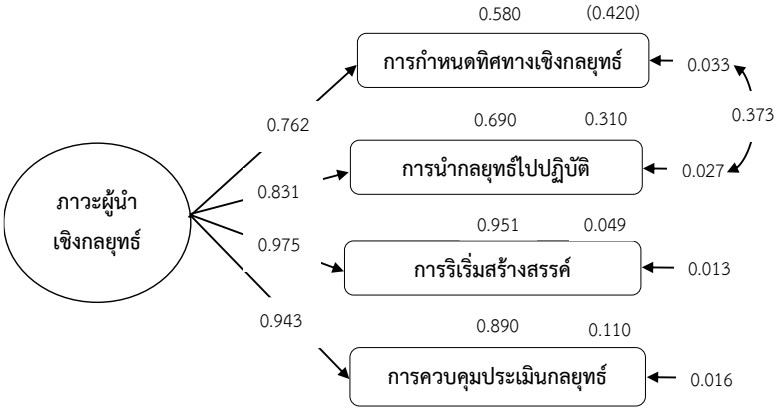

χ^2 = 0.237 df = 1 χ^2/ df = 0.237 P-Value = 0.627 CFI = 1.000
TLI = 1.000 RMSEA = 0.000 SRMR = 0.001

ภาพที่ 1องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

จากภาพที่ 1 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ของตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05โดยมีน้ำหนักขององค์ประกอบ เรียงลำดับจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ การริเริ่มสร้างสรรค์(0.975) การควบคุมประเมินกลยุทธ์(0.943) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ(0.831) และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์(0.762) เมื่อพิจารณาโมเดลการวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ปรากฏว่าχ^2= 0.237,df = 1,χ^2/ df = 0.237, P-Value =0.627,CFI =1.000, TLI =1.000,RMSEA =0.000,SRMR = 0.001 แสดงว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ และค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง *0.580 - 0.951* แสดงว่าความเชื่อมั่นเชิงอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนด

สรุปได้ว่าโดยภาพรวมขององค์ประกอบโมเดลภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การนำกลยุทธไปปฏิบัติ การริเริ่มสร้างสรรค์ การควบคุมประเมินกลยุทธ์ ทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้ครบทุกองค์ประกอบ

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

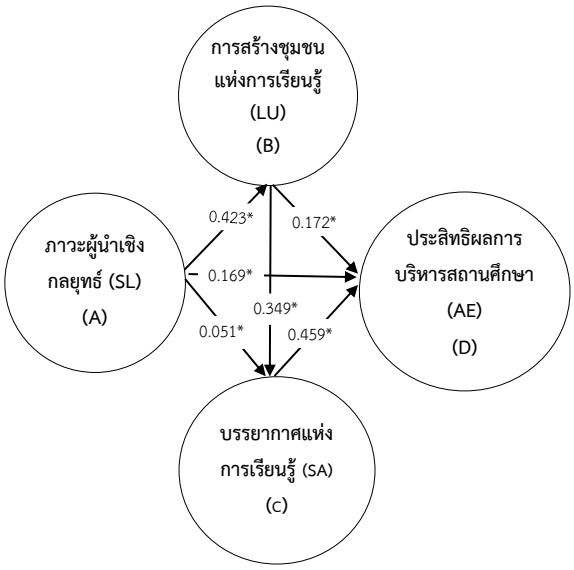

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 2 พบว่า ปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้(1) บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (SA) (2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (SL) (3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (LU) โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.459, 0.169และ 0.172

สรุปได้ว่าปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2ประกอบด้วย บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยทั้ง 3 ปัจจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ผลการประเมินรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กับบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และชุมชนแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมความเป็นไปได้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 และประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปรากฏผล ดังนี้ *1)*องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 *ประกอบด้วย*1)ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์2)การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้3)บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา *ประกอบด้วย*3.1) การบริหารสถานศึกษา3.2) การพัฒนาบุคลากร 3.3)การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า* ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะหลาย ๆ อย่างอยู่ในตัวทั้งความสามารถ มุมมอง ความคิด และพฤติกรรมที่ผสมผสานทั้งเหตุผลบวกจินตนาการ สามารถสร้างความสำเร็จให้เกิดกับองค์กรในรูปแบบต่างๆ และบริหารจัดการทั้งผู้ใต้บังคับบัญชารวมถึงผู้บริหารระดับสูงในองค์กร และผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เก่งมากๆ นั้นก็สามารถเปลี่ยนสถานการณ์เลวร้ายหลายๆ อย่างให้กลับมาดีได้ และยังสามารถแปลงกลยุทธ์ให้กลายเป็นกลวิธีได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย นอกเหนือจากการมีทักษะจำพวก Hard Skill แล้วก็ต้องเป็นคนที่มีที่บุคลิกลักษณะของการเป็นผู้สื่อสารที่ดี เพราะมันจะช่วยให้ผู้นำสามารถสื่อสารและถ่ายทอดข้อมูลรวมไปถึงความคิดต่างๆให้กับทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบการประชุม การสอนงาน การถ่ายทอดงาน การนำเสนองาน รวมไปถึงการทำ Presentation ต่าง ๆ *ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ*ชณัฐ พรหมศรี และคณะ ได้ศึกษาการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย 73 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักด้านการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ ได้แก่องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์กร มี6 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมขององค์กร มี 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการบริหารจัดการองค์กร มี 10 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการกำหนดทิศทางและการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร มี 9 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร มี 7 ตัวบ่งชี้3) องค์ประกอบหลักด้านการวางแผนและประเมินกลยุทธ์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย 36ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการวางแผน มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการ ควบคุมองค์กร มี10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบ

ย่อยที่ 3 ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน มี 6ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยที่ 4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยที่5 ด้านการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน มี 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยที่ 6 ด้านการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข มี 7 ตัวบ่งชี้ (ชณัฐ พรหมศรี และคณะ, 2561)

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2กับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดั.05 โดยมีน้ำหนักขององค์ประกอบเรียงลำดับจากค่ามากไปน้อยได้แก่การริเริ่มสร้างสรรค์(0.975) การควบคุมประเมินกลยุทธ์(0.943) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ(0.831) และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์(0.762) เมื่อพิจารณาโมเดลการวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ปรากฏว่า χ^2= 0.237,df = 1,χ^2/ df = 0.237, P-Value =0.627,CFI =1.000, TLI =1.000,RMSEA =0.000,SRMR = 0.001 แสดงว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ และค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (R^2) มีค่าอยู่ระหว่าง *0.580 -0.951* แสดงว่าความเชื่อมั่นเชิงอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนด สรุปได้ว่าโดยภาพรวมขององค์ประกอบโมเดลการวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้ครบทุกองค์ประกอบทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การริเริ่มสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ขององค์การ เพราะการกำหนดกลยุทธ์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้าน ดังนั้น การควบคุมประเมินกลยุทธ์การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์จึงเป็นสิ่งที่เกิดควบคู่กันไปเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทวัส นิดสูงเนิน, สมบูรณ์ บูรศิริรักษ์และมารุต พัฒผลได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่าโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่พัฒนาขึ้น มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีการศึกษาตัวแปรที่มีปัจจัยส่งผลและสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน (วิทวัส นิดสูงเนิน และคณะ, 2565)

3. การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้(1) บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (SA) (2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (SL) (3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (LU) โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.459, 0.169 และ 0.172อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศแห่งการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบเปิดซึ่งประกอบไปด้วย ความอิสระความท้าทายความไว้วางใจและการสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ โดยผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลต่างๆที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มาประมวลเพื่อกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพนธ์ที่ได้ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ปัจจัยแรงจูงใจภายในมีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เท่ากับ 0.86 มีน้ำหนักอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม 0.44, 0.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาคือปัจจัยสภาพแวดล้อมแบบเปิดมีน้ำหนักอิทธิพลรวมต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรคเท่ากับ 0.73 มีน้ำหนักอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม -0.20, 0.94 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยความรู้เชิงลึกมีน้ำหนักอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เท่ากับ 0.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งสามตัวร่วมกันอธิบายภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 68 (กิตติกาญจน์ ปฏิพนธ์, 2555)

4. ผลการประเมินรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กับบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และชุมชนแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมความเป็นไปได้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุภาวดีวงษ์สกุลที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าจากการจัดสนทนากลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 18 ท่านมีความเห็นตรงกันว่ารูปแบบมีความเหมาะสมหลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ปัจจัยและกระบวนการพัฒนามีความสอดคล้องกันและเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (สุภาวดีวงษ์สกุล, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

ผลการสร้างและประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การริเริ่มสร้างสรรค์ 4) การควบคุมประเมินกลยุทธ์

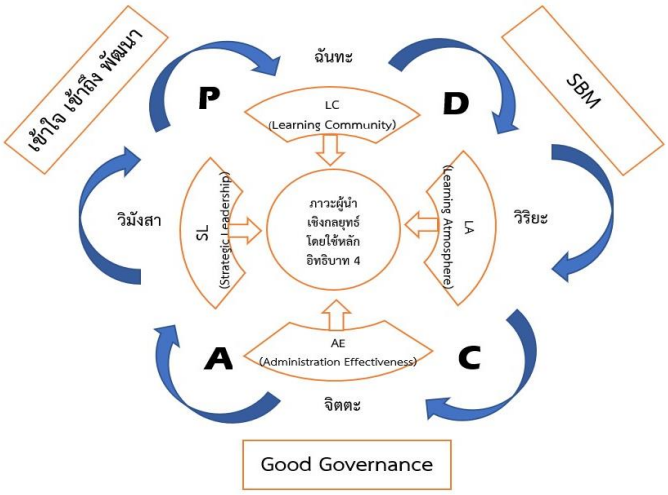

ภาพที่ 3 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4
ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 111 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องและกลมกลืนของโมเดลพบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3)การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้บรรยากาศแห่งการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท4 มีอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต2 มีปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ (1) บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศแห่งการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบเปิดซึ่งประกอบไปด้วยความอิสระความท้าทายความไว้วางใจและการสนับสนุนความคิดใหม่ๆโดยผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลต่างๆที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมาประมวลเพื่อกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์และ 4) ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากสามารถนำไปใช้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดย

ภาพรวมควรส่งเสริมให้นำโมเดลที่พัฒนาไปใช้เป็นแนวทางสร้างประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 ทั้งในระดับองค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการนำโมเดลไปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารนั้นควรคำนึงถึงความสำคัญขององค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการนำแนวทางสร้างประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต2 เพื่อพัฒนาขึ้นไปและศึกษาผลที่เกิดขึ้นและควรมีการวิจัยทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางอาทิเช่นการพัฒนาองค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้ที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากรวมถึงการพัฒนาองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากตามลำดับเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติกาญจน์ ปฏิพนธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2562). ผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ ProfessionalEducation Leadership. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชณัฐ พรหมศรี และคณะ. (2561). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 5(2), 201-215.

ตวงพร รุ่งเรืองศรี. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง, 7(1), 106-149.

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนายั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประชุมวายุภักษ์.

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี(ว.วชิรเมธี). (2550). คนสำราญงานสำเร็จ.(พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พลับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน).

พระสมุห์พงศธร ปภงฺกโร และคณะ. (2564). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 การบริหารงานของเทศบาลกุดจับอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี. Journal of Modern Learning Development, 6(4), 241-254.

พิเชฐ ศรีหล้า และคณะ. (2562). กลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐสังกัดกระทรวงมหาดไทยจังหวัดยโสธร. Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus, 6(3), 665-686.

วิทวัส นิดสูงเนิน และคณะ. (2565). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(4), 1638-1658.

สุภาวดีวงษ์สกุล. (2555). รูปแบบการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2(2), 139-148.

Moonsarn, B et al. (2022). Regional Educational Reform in Thailand: Needs Assessment and Personnel Management 4. 0 for the 21st Century. International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews, 2(1), 31–42.

Peter Drucker. (1995). The practice of management. New York: Haper & Row, Publishers.

Sricharumedhiyan, C., &Qingamo, P. S. (2022). Morality and Ethics for The Local Government Officiates. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2(3), 1–12.

Yu, Z. &Mhunpiew, N. (2022). A Model For Developing Student Leadership Skills in Normal Universities in Changsha, China. International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews, 2(4), 71–88.

Zou, X. & Merritt, M. R. (2022). Transformational Leadership and Its' Impact on Teacher's Creative Behaviour in Chinese Universities. International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews, 2(6), 45–56.